

18

2 0 0 1

časopis pro současnou poezii

Dalimír Stano

Petr Sedláček

Renata Přikrylová

Agda - Bavi - Pain

Martin Vlado

Xanax

Pavel Sobek

Petr Motýl

Ivan Acher

Petr Váradí

Jakub Grombíř

Milan Hrabal

Jiří Koten

Radim Kopáč

Dalibor Podaný

Rainer Kunze

Slavomír Kudláček

Miroslav Brück

Jaromír Typlt

GLOSY • RECENZE • ZPRÁVY

• ANONCE

Poezie 1989-2000 (III.):

- Radim Kopáč

Básník a překladatel Reiner Kunze

- Marián Hatala

Milan Libiger: Nezdenice potřetí

Z diskusních příspěvků na téma

„Pasti a světla současné poezie“

Milan Hrabal

Jaroslav Kovanda

Radim Kopáč

ČTĚTE lužickosrbská přísloví

P o d b á s e n

Chtěl jsem velice psát nějaký úvodník k událostem v N. Y. a Washingtonu, ale sypaly se mně na papír jenom fráze anebo věty křečovitého charakteru, které se možná hodí do současných na schovávanou si hrajících novin, ale ne do periodika (ó jak jsme namyšlení), které vyjde se zpožděním, kdy bude možná v médiích už *busbit* jiná kampaň. Stejně bych se asi nebyl schopen líp vyjádřit než Dalimír Stano na protější straně... A stejně bylo už těch zajisté proplacených komentářů nasátych z cizí bolesti Slováci tomu říkají neurekom. Dnes jsem se dočetl, že je válka (Jiří Franěk - Právo - 26. září 2001) a že bychom tedy do toho Bushe už neměli šít. V jiném médiu žaloval na jiné spoluobčany, které se dopouštějí myšlení, Václav Klaus.

Narodil jsem se za války, její konec jsme prožili ve skelepech a krytech. Na konci války jsem měl 4 roky, ale ještě dnes se mně vybavuje, jak táta kdysi ráno objevil pod okny ve sněhu stopy souseda udavače, který chodil k tenkým baťovským zdem zjišťovat, co se za nimi poslouchá. A za poslech Moskvy či Londýna byl tehdy koncentrák.

A tohoto posunu mezi sousedy se nejvíce bojím. Že by naše rozverně kritické myšlení (sic!) šlo rázem k ledu. A rázem bychom se začali okřikovat, na které že to straně bariády vlastně stojíme, jestli na straně Dobra anebo - Indiánů. Dobro rozuměj dobré euroatlantických hodnot sytých, které společně vyznáváme: tj. svobodu a zmíněné rozverně kritické myšlení především. Náboženský fanatismus je nám cizí.

Jenže není to naše úporné úsilí o svobodu částečně taky už fanatismem? Není ta naše svoboda už defakto jenom zákopová svoboda, svobodná volba mezi vizírem a palmexem například? Není náš svobodný tisk například už jen jakousi jednosměrkou v kruhu? Viz dnešní kurs dolara versus nový nos Leony Machálkové, co opoziční smlouva?, s kým spí Korn či jiná význačná osobnost přezývané kultury, za kolik přestoupil Rosický do Dortmundu?...

Už dlouho jsem nečetl výsledky íránské fotbalové ligy, co za literární bestseler vyšel tuhle v Káráči nebo jestli jsou mezi Palestinci také nějací včelaři, anebo tam jenom všichni leští opěrky svých kalašnikovů?

A to ještě nemluvím o tom, zda mezi naše společně sdílené euroatlantické hodnoty patří taky sexuální průmysl, průmysl pro výkrm psů a koček, hollywoodský ozbrojený filmový, padesátiprocentní rozvodovost, kult aut, herců, sportovců a betonu atd.

Chtěl bych - spíše podbásnický - věřit, že úder, který nás zasáhl tak hluboko pod páš, nevybudí všechno, čím taky oplyváme. Ostatně nikde jsem ještě nečetl definici terorismu. Jestli je teroristou každý, kdo pro prosazení myšlenky potřebuje zbraň např. To bych asi těžko věděl, kam zařadit takového Jánošíka anebo Žižku anebo NATO, jehož vojáci v roce 1999 shodili na Srbsko 23 000 bomb a raket, a z celé lidské populace by mně na se-meno zbyli tak akorát Ježíš Kristus, Mahátma Gándhí a matka Tereza, ačkoli i Ježíš bývá zobrazován s důtkami v ruce, jak z chrámu vyhání lidi převážně s kupeckým myšlením. Chtěl bych věřit, že by mohlo po této světové krizi dojít k většímu opylení kultur, anebo aspoň k většímu pochopení těch, co s plackou v ruce a se zbraní ve druhé bráně se - protože nic nového pod sluncem - v podstatě římské hygiena. Chtěl bych věřit i takovým absurditám, že jednou vznikne společnost americko afghánského přátelství, anebo že Sharon adoptuje palestinského sirotka, anebo že Jásir Arafat půjde jednou za Mikuláše v kibucu P. Marie Sněžné (což by mohla být docela sranda). Protože si nedovedu představit, co by se dělo, kdyby se náhle začaly hroby otvírat, protože by měl přijít akorát Spasitel klonovaný jinou civilizací, rozuměj jinou občanskou společností, z jiné planety - jak banální! - a chtěl nás spasit nám tak obvyklou formou. Ach jak bychom mu my na Zemi rozhádaní až do krevních destiček - a každý se svou jinak okoralou a jinak bolavou představou o té NULLE v nás a před námi -, jak bychom mu asi čelili ap.

26. září 2001, J. Kovanda

Dalimír Stano

22.102

Vážená redakcia

uverejnite prosím

básne poeta

ktorý

piše jazykom

národa ktorý

má slovo

v názve

a taktiež toto:

to čo sa stalo

mnoh etriasio

sam iba slobôdy

naspekváč

netušil som

toto je ľovek

schopný

zbohom

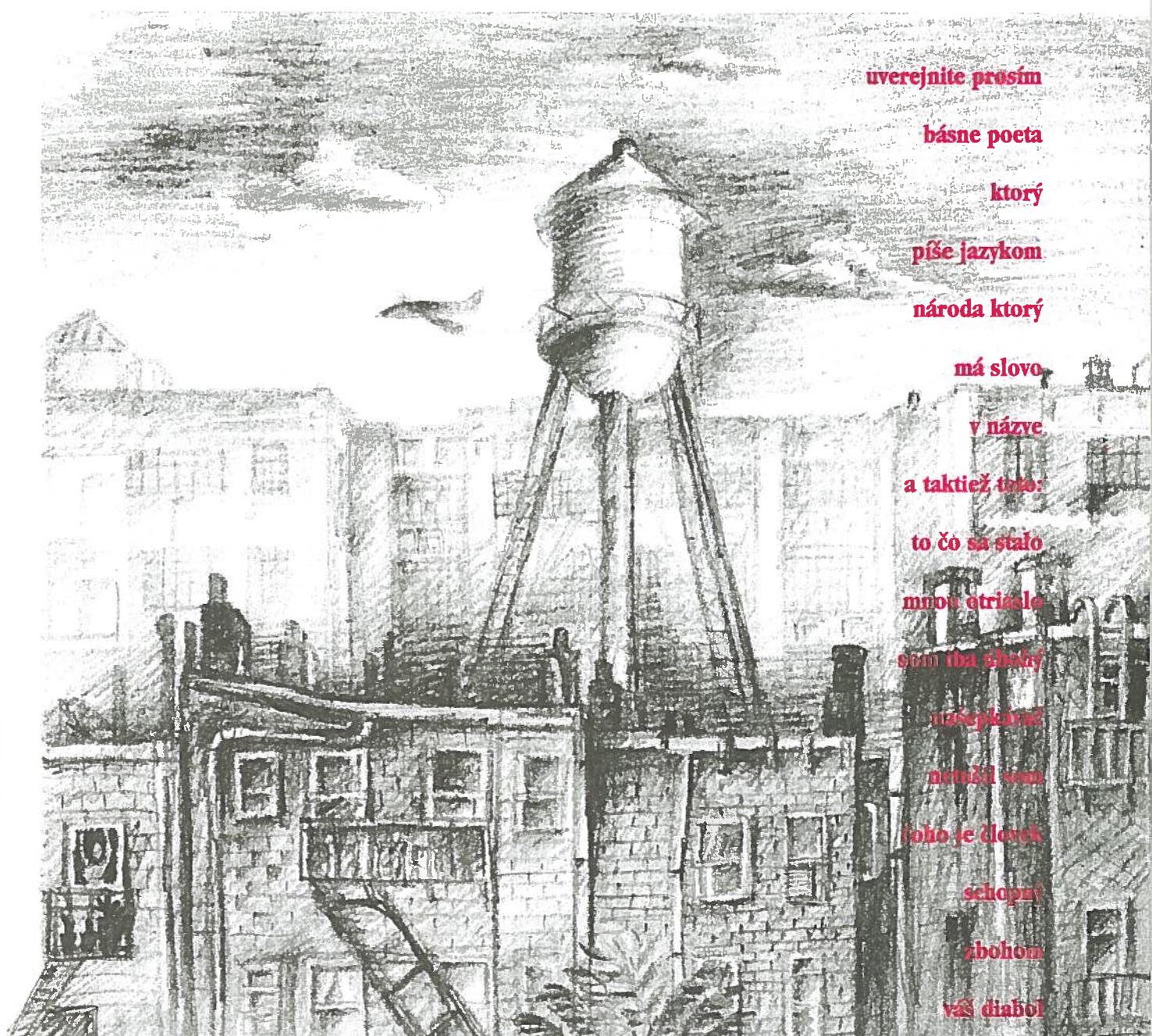
vaš diabol

p.s.:

nikdy som nebol

autorom poézie

d.

Dalimír Stano

Milujem hudbu

I.

mával som ideami
napchaté vrecká
nie iba z neznalosti
alebo z princípu
som mužom činu
nesprávím nič
s návalom myšlienok
zapaľujúcich pravdu

II.

milujem hudbu
protiklad prstokladu
takže sa obklopujem
kmitaním éteru

III.

či ábel nemal deti
že musím medzi vami
dúfať že raz aj nájdem
rodného brata?
prečo ma rušíš?
krátiš si život
pridlhou nenávistou
potomok kaina

kocky sú vrhnuté (detská skladačka)

I.

vráviš mi
bol si dieťa
ja tvrdím
mal som šest'
šest' kociek
v rade
šest' kociek
v stĺpci
malý svet
práve
šesťkrát
šesť'
šesť' tváří
tohto sveta
ktoré som
mohol rozbiť
a potom
ako dieťa
odznova
poskladať

i lavej veži
v zlosti
že nepristanú
k žiadnemu
vrcholu
vráviš mi
bol si dieťa
ja tvrdím
mal som šest'

II.

vidím
dve veže
každá má
sedemnásť'
a viem
že neznesú
bez pádu
dospelosť
pár zvyšných krokov
letí
k pravej

Renata Přikrylová

Krofky

Brouk stáhl krofky.

Muž sňal cylindr.

Všechno bylo černé.

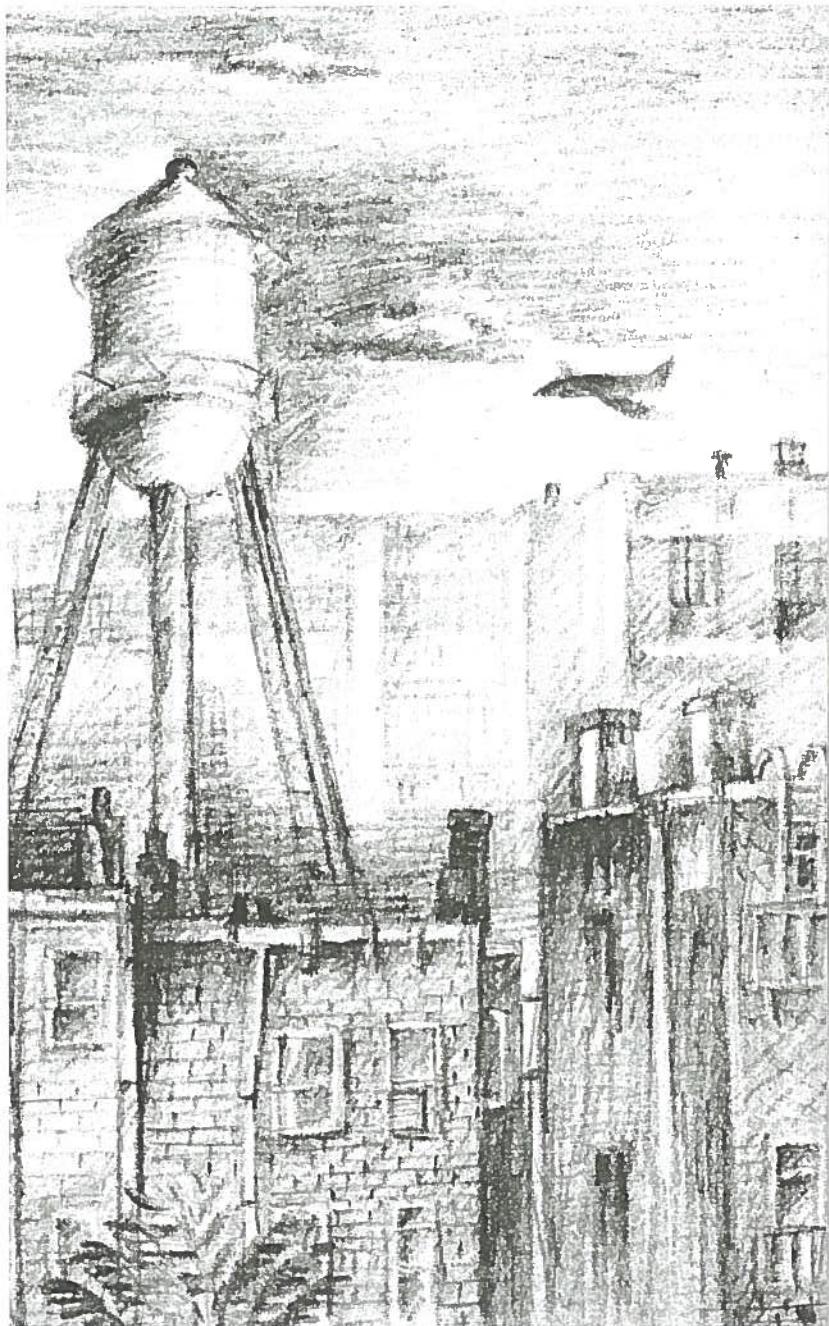
Jen žena měla mateřská znaménka
na bílé kůži.

Svítila do tmy jako posvátná modla pohanů.
Jak Venuše vytesaná prsty pravěkého lovce
ohmataná - odložená - prázdná - chladná - frigidní.

Žena měla černý klín.
V černé váze byly černé tulipány
a dotýkaly se ženina prsu
svým dechem
černým dechem.

Muž sňal klobouk
a vztáhl ruku k ženě
a počal se k ní přiblížovat
a počal se k ní modlit.

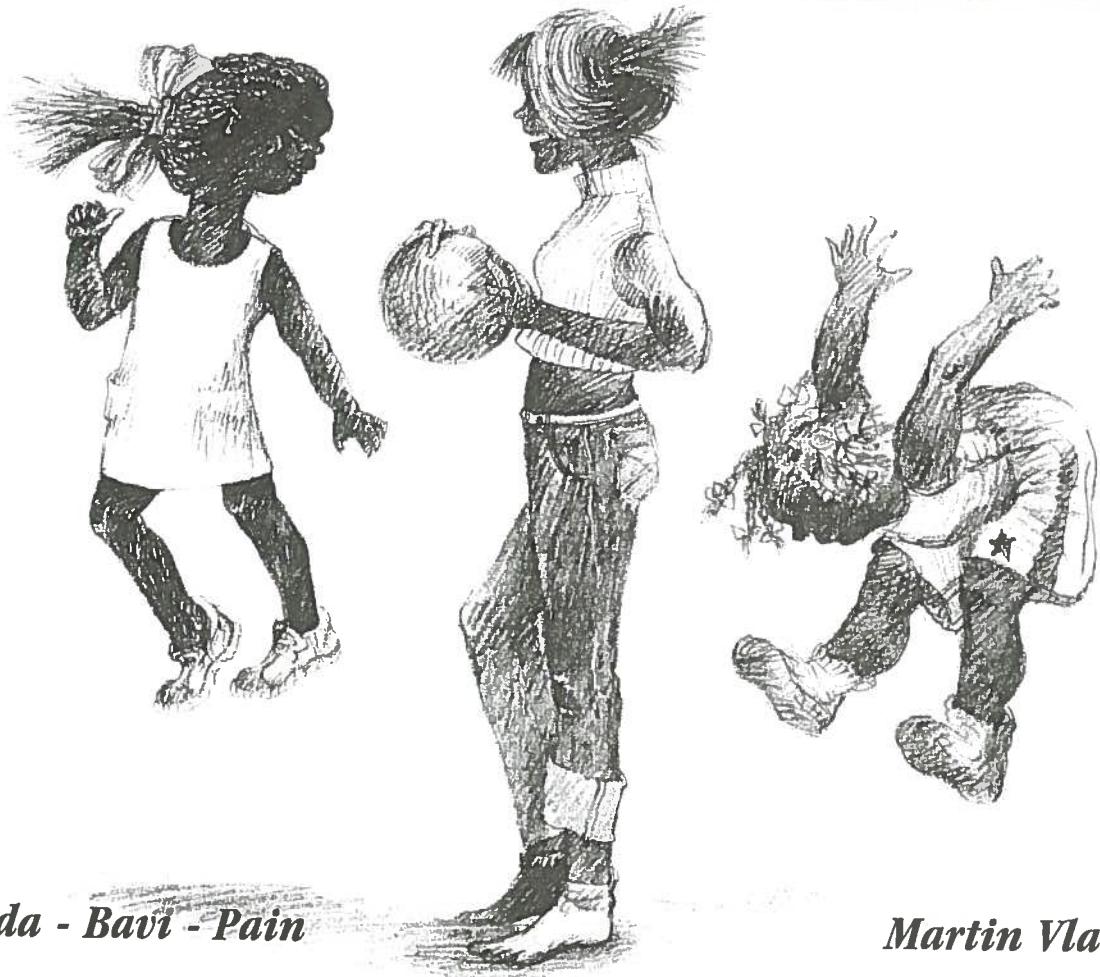
Žena pak počala Stín.

Petr Sedláček

Confessio

Strom skácený
V půli
Prsty větví
Zkroutené nitky touhy
Pach moče
OTČE
Ne na nebesích

Agda - Bavi - Pain

Železná košela

Aj nemé vyschnuté
hrdlo flaše
raz zahučí ako parník
priehľadná prázdna flaša
prázdná ako ja
vytratí si
na vlnách rozbúreného smádu
cestičku medzi zrnamí piesku
diera v zahosenom vápne
ako zaokenársky parník
to bude môj život

Aj ja sa raz spijem
v železničnom prístave
vyhrbený koráb pľušte
ako koľkokrát predtým
a potom
odrazu čakane a konečne
mi to pôjde dôjde
rýchly pomalík s miestenkou
na výkon trestu

nadosmrtie koľajničkami
nevšimnutých zlatých žil
okolo skrývanej prirodzenosti
z kľbka tmy
pod jatkou
to bude moja smrť

to budem ja
oboje vtedy
nebudem už medzi vami
len tak – medzi nami
životom a smrťou
medzi mnou a mnou
ked' sa
na horizonte rozpleštím
na farebnej nevkusnej indigovej tapete

Raz aj,
ale teraz: sľubujem si,
že od zajtra začínam
starý život

Martin Vlado

Teraz

Silná túžba zablatiť sa,
sadnúť si na najbližší hrob
a prikýnuť.
Hoci meno nesúhlasi.
Ale ktorý mŕtvy by ti nepatril,
ak práve teraz
prehľaš svoju hrudu hliny.

Cesta

tie chrchle krvi
na snehu
vyzerajú ako keby
tadiaľto predo mnou
niekto šiel
a nemal inú možnosť

Xanax

cukrík pukrlík

cukrík pukrlík
vystrúha ti pukrlele
stačí hrabnúť do strú:

ach, tvoja nádcha senná
čo ako pliesň kvitne na jeseň
kiežby bola cnostrná ako voda

priezormi kyberzrkadiel

priezormi kyberzrkadiel
z továrne hľadím na chróm pláže
zázneje mušľí skryť sa ušli
do tiel na brehu bronzového zálivu

a hned' sa derie pod nehty
stá gýč pud plný prúdov nehy
prchavé sily kvapiek slapových
ohanbie pery nahé pehy

kolotoč predstáv zavlnil
mi siluety hľbky stisk
dych ozlomkrky od horúčky
do piesku pečať vyrazil

deň v meste

ked' som načítal si domy domúce
i okná slnečný prach vinúce
do rúna opatery zasial večer
svetielko tvojej izby fialové

na svitaní brieždenie som zaistil
zlatistý náter chodcom ponúkol
smerujúcim strmhlav do práce

ako trúfalec som menil smer
utiekal sa k telefónnej búdkе
cez plece som škúlil v električke
vystúpil až všetci nastúpili

tajným dlhý nos som spoza stípu vyplazil
nasal vôňu tvojho svetra veselého
nenápadne medzi vlasy fúkol som ti
na bozk som sa neodvážil – vtedy

aladinov lampáš

lampami cesta svieti na nás
lampášmi svietime si na cestu
„this could be worth million dollar\$“
said david bowie & was true

modlitba

čerstvý chlieb si priložila k ľadrám
horúci ako bozky pokrytca čo sa už nevráti

nožom žiaľuvzdorné blesky pokreslila
haky-bak v mene otca, syna
potom rukami žehliť začala
čiary života svojho zas

znavené, tichom zošivané
prieniku stehien stehy
amen

Pavel Sobek

Racionela (Vladimíru Holanovi)

Bezpochyb čarodějná,
jak odmyslet se na srdcích,
veškerá mladostí čeckraná,
až k bezbolesti.

Podzim je živý klih,
mazanice po stole vrchovatém,
před mrazem břízy ve sluncích,
náramky listům chví svým žádnem

a osobují si,
blouznivě rozevírat v lomozu,
tvé čaroslastné kučery,
zalistovat se v bazén,

ze kterého páry šílí,
kde soudná čela vyplavují,
zbytečná moudra s kazem,
uvrtaným v nejpřesnější chvíli.

Jericho

Zítřkem
až zazučí
tvé dásně
v kruzích

vzpomenu
hladin rybničních
dlaní
které je ruší

u přísen radosti
měděnou tvář
střípku Jericha
nad Samar žíhanější

nápěve bez zpěvna
tvé oči skryté v tuší
pozvolna po dechu
narůstá odvracení obouručí

Okrouhlost

Zavoláš-li mi: léto!
Přisahám, rybo, vyplujem,
vagóny půlnoc odzinkují,
vinař jihofrancouzského pásmu

nad námi zamnou si prsty,
budeme dřít pro podvečerní ticho,
až perí v kamnech vzplane,
vytráme se s jejich kohouty,
každému koupím lístek na vlak,

zamíříme k přístavu,

Pahorek jara v dálí, třetí třídou,
okrouhlými okénky sliny jedu.

Evropa má dost bledé krve
a v Alžíru prý umřel navrátilce,

Mohtar Sarahoui,

znal jsem ho, když byl ještě
řidičem autobusu na lince do Orana,
(vzápětí nechtěl vraždit – uprchl).

Nebe je plné horkých jisker,

možná že to měl na myslí,

ten posměváček bárvotisku

dobrého pověří schýleného k podzimu.

Nad Úvozem

Zákmyty dlaní do závěsů,
neony deštiem rozplývavé na střechách,
jímové otáčivé holubí schoulení,
do zkusu rozmelení vína,
svéhlavý promžík, překot televizní,
odlévat z přátel po čepeli,
ulice schýlena supící snažení

a vanutí, jak jindy, bez dohledání,
posunek sklenicí stěny obrací,
za nečekanou tmu stisk asfaltu pak oplácí,
skutečným strachem z nepocitění.

Obojí zároveň

*I stvořil ženu zároveň
se zrnky kávy
aby nestupňoval...*

Kávu piju
čerň a vůni
krajiny
svých stěn

prolamuji
o rty tmu
od nápodědí
dochromen

a po otázce
sylečen
do žeber svých
podřeknutí

Petr Motýl

Poklady

večer který zní líp
než drnčící kapří měchýř
v rukou prostého všeměla

brusle sviští na ledu
dlouze a smutně

tak nechť rozlévají víno
a rozezní lesk rolniček a trubek
a lesních rohů a pozounů
a skřípot krys a luskání rozmačkaných švábů
ať se jak kunda rozhrne opona
ve spleti listů ve stráni
jak v nekonečném divadle
chorobném a zlatém
a chvějícím se ve slabinách slávy

no a vidíš
pořád si jenom koledoval o průser
a pak z ničeho nic odříznul Matku Milosti
jediným tahem autogenu

Opravdu?

na odvrácené straně Měsíce
jako za všemi záludnostmi vepřového ovaru
a záhyby lásky převalidujícími se v zelenavých vodách
ze kterých se vynořuje Jezerní Panna
s ocelovým mečem lehce pronikajícím kůží
svaly kostmi vědomím spánkem
s lesknoucím se mečem obroubeným kosatci a leknínky
za jehličím na zdech samoty a zasychající krví
jako za všemi záhadami absolutně bílých hvězd
a horké a pálivé dršťkové polévkou

Definitivní

„tohle jsem napsal černou tužkou
na zelený plech“
napsal někdo černou tužkou
na zelený plech vrat
parku v Heřmanově Městci
a víc už není co dodat

Alchemilla vulgaris

smysly ponořené v hudbě
jako ještě před chvílí prsty ve vodě potoka
pešiny v malině a ostružině
hořící kohoutky luční ze kterých tryská požár léta
a zvonky okrouhlolisté oznamují vstup lásky do města
s kamennými věžemi kostelů a hradem zářícím
jako vtěrna věčnosti chvějící se v kapce rosy
uprostřed sametové zeleně listu kontryhelu

Břevnov-Litoměřice

náušnice s modrými kameny
a pod černými šaty černá podprsenka
a žádné kalhotky
jen bolest vyholená až na kost
s prvními podzimními mrazy smrt
emigruje z plání nad městem na venkov
a bezradně bloudí pod jinovatkou
v nekonečných rozoraných polích

Několik jmen, dat a míst

Arcangelo Corelli 1638 - 1713
(virtuóz na housle a skladatel)
Řím

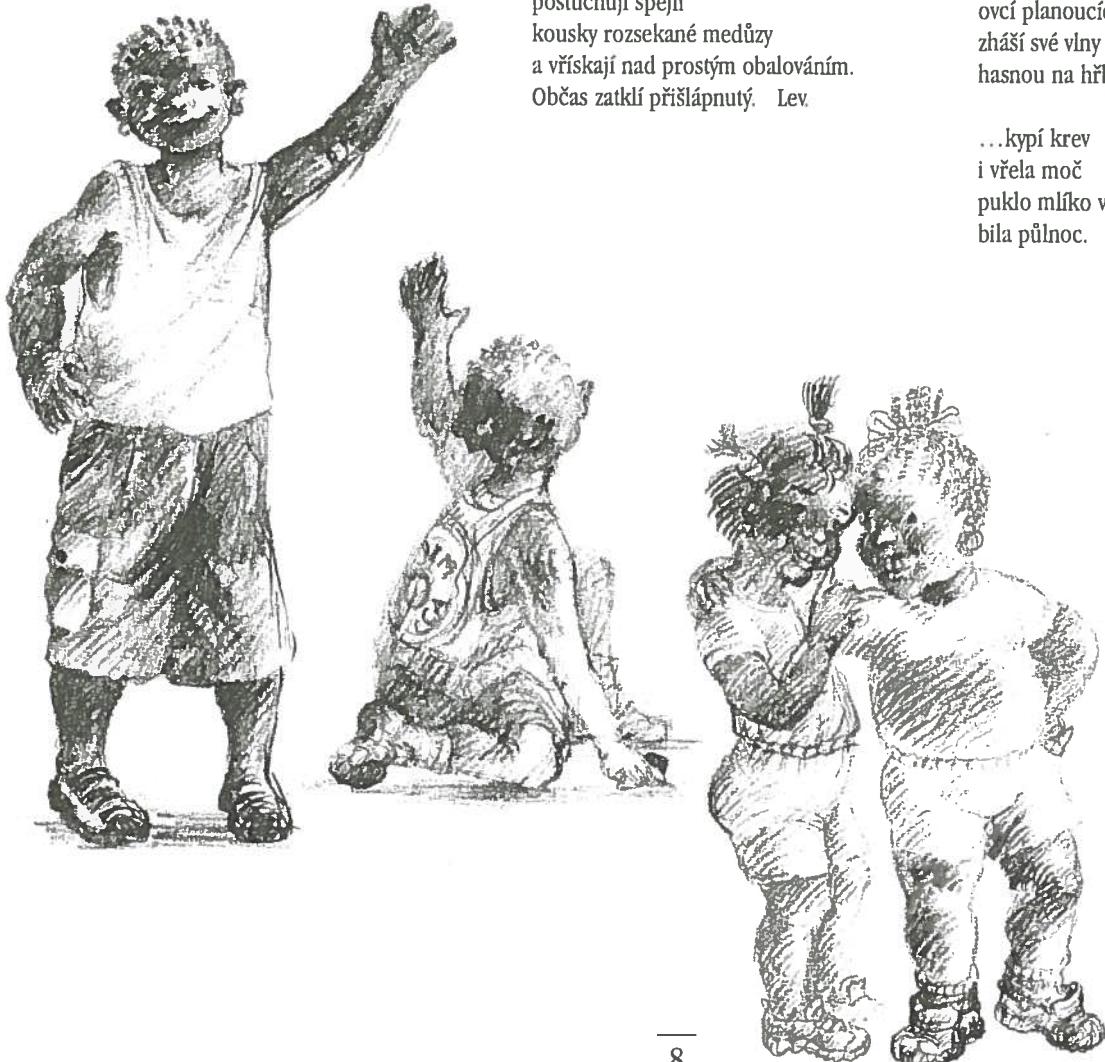
Georg Philip Telemann 1681 - 1767
(takové ty ozdůbky v neděli k obědu)
Hamburg

Joseph Haydn 1732 - 1809
(zvaný papá)
Vídeň

Henry „Old Brown“ Cartier asi 3000 př. n. l. - 1987
(borovice osinalá)
východní svahy Sierry Nevady
ale bylo to opravdu tak jednoznačné?

V Podbeskydí na Cyrila...

...na cyrila hrstma nabíraj
děcka mraveniště
lechtají po rukou
pod podpaždí
a i dál
k večeru oduliny
potřou francovkou
s její vůní zsinají
spuchlá očka přivírají
v polštářích
Stmělou návsí zoufalá:
Cyrile!
Cyrile!

O salaši

...pulsuje maso
běžících tváří
skopce i čel.
Ze zrosených skrání
dušou s kopců okolní
tam, kde
salaš sálá

sykají okovy
na koncích řetězů
rukou kluzkých.
Hltají plameny
okovy tríště
zimního rumpálu
tisíce nocí
ovcí planoucích
zháší své vlny ve snězích bekouce
hasnou na hřbetech

...kypí krev
i vřela moč
puklo mlíko ve vemíncích
bila půlnoc.

Lvi na pláži v Nesebaru

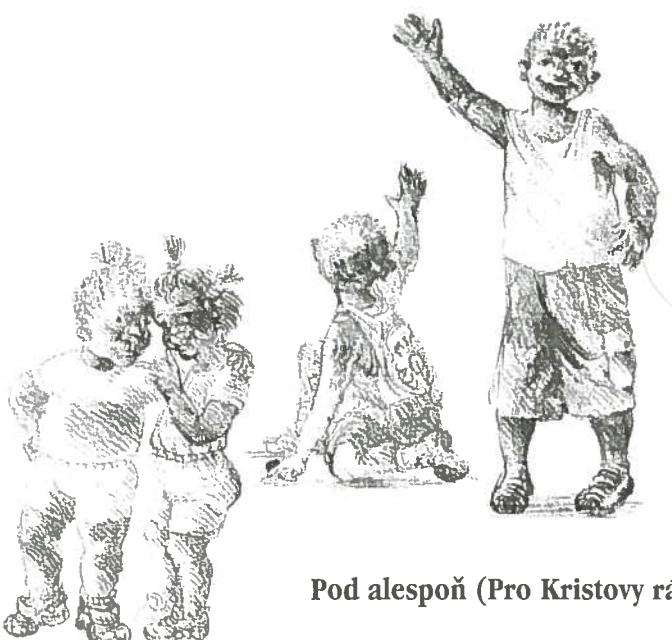
Vzdálený Pavel Koník
se rozpuštěnými
a polehlými lvy
vrací pláži.

Antická torsa
umocňují svůj výskyt
se čtvercem rukou v písku.

Trojice štěňat Bulharů
pošluchují špejlí
kousky rozsekané medůzy
a vřískají nad prostým obalováním.
Občas zatkli příslápnutý. Lev.

Vo svarebních nozech

Jeli lidi lesem pryč
tý vezdejší zvíci
v jednom nočním
místě.
U sedel svazky svěc
ty věčí na provazcích vlekou.
Jedva nelibě sveřepení
Inou takořku krze
do lán.
Zemčat napekou, za svazků svic domů halekaj.

Pod alespoň (Pro Kristovy rána)

- hojili kouzelníčka
pod alespoň
uložili
mladičkýho kouzelníka
Zasípá
- hned zasýpají
hm zasýpaj jitrocelí
Saracénskou jitrocelý
by mu rána nemokvala
by mu aspoň
nebolela
zpod asponě nesklíčila
ty, co tady sou

Polem July chrustí vemena ovcí o stehna ovcí na hlídání

Tu je pole.
July je malá.
Teta jí nese maso.
Ale tetó! July maso nejí.
To maso lepí.
Dámé jí ho natoteta. To se July nají.

Březí

Poledne je teplé. Je poledne.
July v poli leží
a po kapsách se jí maso kazí...
mouchy roje sají
po kapsách July bzučí.

Nosili slepí
nosili mrtvé
celé dopoledne
Pod březím spali zabiti.
Věšeli mrtví,
věšeli slepé
k houslím blíž.
Po březích zabili spáče.

Po obou.

Až mě vraní mrtvice
posype dvorek peřím ocelovým
jen pády doříčí o betonek
vyjdú posbírat na oškubání.

Polívku horkou
z vráňat srká
můj starej při dříví nejrači.

* * *

Utneš-li podanou,
utnutou stiskneš

V rukou jen vítr
v dlaních teď sníh
pak vodu neudržíš
vzápětí.
V dlaních jen ostří
v hrsti pak krev
jak vítr neudržíš
vzápětí.
V ruce ruce cizí.
V dlani zůstane ti
podanou-li utneš.
Zavděk se pak bere
i špatnou barvou očí.

Petr Váradi

Vendula Nešlebová

Masokostní moučka

Opřela sis hlavu o své zápěstní kůstky
Čímž jsi vertikálně zařízila kost vřetenní a loketní
Pohlédlas na mě
Zatímco já se usazoval na kost... sedací
Polibili jsme se
Několikrát se tím dostala do kontaktu
Naše zubní sklovina
Pak jsem tě položil na tvé hrudní a bederní obratle
Nahosemenný muž a žena v květenství hroznu
Stud jsme sepjali stydkými sponami
Zklamaně odešel studit do zahrady
Vrátil se k ránu
Promrzlý na kost

Ček šmejd haiku

Ještě jsou tu zákoutí
Kde utrhneš-li za úplňku
Květ vlčího máku
Zaslechneš zdálí blížící se táhlé vytí hladové
Smečky

Tschi tschi

Dlažba v Dlouhé jízdě
Po níž knížepán Thun k zámku jezdíval
Kočičí hlavy jež se lísaly
K tolikerým nohám kolům a pásům
Olysaly
Vylínalá dlažba v Dlouhé jízdě
Po níž knížepán Thun k zámku jezdíval
Tiše čeká až ji rozeberou
Děčínské stařenky (některé s mile roztomilým přízvukem)
Budou krmit o pár toulavých koček víc
Tscri tschi

Jakub Grombíř

DUBNOVÝ VÍTR

Keče mandloní obsypány včelami
otevíráme lahvové pivo
vzpomínáme na ztracené lásky
a někdejší iluze
v kalendáři je už jen málo ženských jmen
které v nás neprobudí hořkost
vítr cloumá novinami
s článkem o zpronevěřených stíhačkách
už kolikátý rok po sobě takové sucho
z fotbalového hřiště slyšet skandování
raz dva tři - rozhodčí je piča
přítel křičí do svištění aut
to jsem nečekal že už tak brzo
budu muset začít nosit brýle
za zdí židovský hřbitov
mrtví se vyhřívají na sluničku a mlčí

pak stáčíme med
je zlatý

LEKCE Z HISTORIE

Nad naším městem stával hrad
někdo ho rozbořil, možná že Žižka
ale to už se přesně neví
pak na tom místě postavili kapličku
tu vyhodili na konci války do vzdachu Němci
a cihly tenkrát padaly lidem do polívk
v osmašedesátém někdo napsal na zed' „Nezradit!“
vojáci z místní posádky to pak zalíčili vápnem
nad naším městem stával hrad
dneska je státní svátek a horko
v podhradí soused bývalý kádrovák
stojí na balkoně ve slipech a kouří
a z otevřeného okna naproti
hraje do ulice thrash...

Milan Hrabal

Všední den

Nad Luží místo slunce
zapraštěl poslední mámin
pokus vstát
z proutěné židle a
uprchnout před sebou

* * *

Cestu do vzpomínek
lemují stromy co přežijí
děti našich dětí

U tří lip pole
v záklonu polyká déšť

Lod' venkovského kostela
ztroskotala
v přezrálých malinách

tloustnou bílé červi

Věčnost

Frída se zastavila uprostřed ulice
Domy také zůstaly na svých místech

Jen žáby nepřestávaly pokřikovat
seno vonět
osamělý starý muž
topořit
ve vzpomínkách

Jiří Koten

Pozdě večer (2001-08-12)

Michaële

Okamžik,
ten moment, kdy palcem
zkoušíš vodu v plechovém umyvadle,
mi stačí, abych si představil šicí stroj,
který mě jako chlapce vplétal do kola
a strašil řemenem...

Ted' k němu pospíchám,
nadzvednu cíp prastaré deky...

Jak jsem rád, že jsi tu se mnou!
Odvedle slyším, jak si omýváš
nohy, moje lásko...

Hodina kanců (2001-08-17)

V každém lese je místo,
které tahá člověka za vlasy
a na špagát navijí jeho úzkost.

Vím, že tu kanci vydupávají půlnoc.
Byl jsem tu v zimě,
slyšel chrochtání...

a úzko mi bylo jak sněhu
v první den tání...

Radim Kopáč

Při vší úctě

I
Při vší úctě
neváhej hrát bezedné hry!
Semkní rty
pokoušej metafory
Leží-li kámen napříč lesem
a smutek začíná šednout mezi zuby
čekej déšť
Najdeš-li pod prvním stromem lesa
raněné jablko
čekej mlhu
Oblouk a pěst znamenají východ

II
Při vší úctě
kostrbaté rádky se netají maličkostmi
vnucují prstům smotky a pravidla
Zatímco ty usínáš
a hladíš hřeby v záhybech kapradí
otvorem v nočním břehu proniká hovor čar
protáhlých loutek
Noci se snášejí
v rukou je mor
mor je stesk

III
Při vší úctě
vyškubni se tautologiím!
Až aluminiový šíp zaloví vprostřed velkoměsta
lebka srny pukne
a z ní vyběhne prvý
Jeho obličej je krev
Z roztaženého oka se vymršťí paže druhého
jeho zuby jsou prsty
Mezi prsty se potáci třetí
jeho osud je křemen

Dalibor Podaný

Ty kurvo! Sestřička sebou leknuťim škubla, až málem převrhla plastový tácek s barevnýma pilulkama. Ty zasraná kurvo! ozvalo se znova ze záchodků. Sestřička otevřela dveře, nad popelníkem stál shrbený Bubin a zouflale škubal zapalovačem: Ty kurvo hoř! nadával. „Pane Bubine, nesu vám léky, a trochu tišeji jo, kdyby vás slyšel pan doktor, tak by vám hned zatrhl vycházky...“ Promiňte sestři, zapil Bubin prášky, ten zapalovač jsem si koupil v trafice, co ji má ten blbej pámbičák, znáte ho ne? Jak byl nejdřív přesvědčený katolík, pak přesvědčený komunista a teď je z něho fanatický katolík... vloni si uřízl koule, protože dostal chuť na ženskou. Sestra za sebou zavřela dveře a Bubin zmačkal cigaretu: Že prej chce sloužit jenom Kristu.

Zahradní restaurace

Já su vzteklej Pepek! Já ti dám ránu! Chceš to vidět? Chceš to vidět? a plácá si rukou do prsou, trochu výš, doleva, no, přesně tam, až má to místo na blůze prošoupané. On je trochu to, trochu výš, k čelu, doprava, ke spánku, no přesně tam, vždycky si dá malýho ruma a je na šrot. Já su vzteklej Pepek! Já mám doma na půdě samopal! Chceš to vidět? Chceš to vidět? A každému říká Mirku: Ale já nejsem Mirek! namítá zpoza aury sedmi piv vodnatá ženská se zlomeným ukazováčkem, obvázaným a využitým malou bandáží. Když zvedá půllitr, aby se napila, ukazuje jím na měsíc, jako zenový mistr.

Sobota večer

Ožužlaný červený gumový meč se dotýká dětského břicha, a pod tlakem snědě podnapilé ruky, jež jej třímá, se ohýbá. Cesta od opilé ruky vede k rozjařené tváři černovlasé ženy: Přemohla jsem tě! směje se spolu s malým chlapcem. Sešlost dvou manželských páru. Děti usnou únavou, dříve než skončí hvězdičkový film s poodhalenou lopatkou východoněmecké prostitutky, a ještě během večera: víno vyčuráno a druhého dne dopoledne: vystolcovány chlebíčky.

Pokoj hotelového typu

Pokoj a lůžko ubytovaného. S ubytovaným, tmou a psím měsícem do ní zakouslým. Když naklonil hlavu, mohl to z postele vidět všechno v zrcadle v předsíni. Zvedl ruce, jako kdyby chtěl obejmout prázdný prostor nad sebou, nebo někoho, kdo tam nebyl.

S otcem na sobotní trh. Dešťivé, mrholivé ráno. Šupinatá šed'. Otec jde od jednoho stánku k druhému. Svařené víno prodává chlápek v šustákovce (co se v neděli po obědě dívá na porno), vedle něj s hodinkama a hadramu Vietnamesec, kterému nějaký dědek – nemaje si s kým popovídат – vysvětluje, co jsou to houby. Víte, co jsou to houby? Houby rostou v lese. Hřiby! Mužiček dědovi nerozumí, a tak se usmívá. Otec pije svařené víno a synovi hřeje dětskou dlaň kelímek s horkým čajem. Na samém kraji tržiště se krčí babka za malým stolečkem, stejná jako po-praskaná, kyselá jablka, rozložená před ní na zvlhlém Rudém právu. Žena se podobá spíš hologramu, než hmotné bytosti z masa a kostí. Otec mluví s chlapem v šustákovce a chlapec je vstřebáván poznáním, že neexistuje nic jiného, než ta babka, ta babka a jiný kluk s pochroumanou nohou, kterého si vymyslel jeden ožrala tenkrát o Velikonocích. Šli domů s výslužkou a otec si skočil do hospody na jedno na stojáka, on čekal venku. Dopotácel se k němu ten santusák a prej aby mu dal pro nemocného kluka čokoládu, že leží doma v posteli s nemocnou nohou. Bere si čokoládu a vzápětí ji cpe číšnicí v minisukni, která se jí na zadku krabatí. Neexistuje nic jiného, než ten kluk v posteli s nahnilou nohou a babka s beznadějně neprodejnýma jablkama. Synek brečí až do večera, neschopen říci proč. Táta vychází z hospody, táta odkládá svářák. Proč brečíš? Jdou domů.

Bubin stáhne žaluzie, aby se slunce neopíralo o bílou tvář staré ženy. Usedne k lůžku a spolu s matkou hledí na babičku. Obě ženy mu vyprávějí o dívce, kterou nemá. A musí mít tady! říká babička a dotýká se prstem svého čela. A taky tady! ukazuje si matka vprostřed prsou. Bubin se usměje, nakloní hlavu a z čela mu do dlaně padají tiché věty: Ale já nemám žádnou! Chtěl jsem vyfotit klepnutí okna za černobílého zimního rána a nazvat to Máš už nějakou? Žaluzie se prohne a pouší do jeho dlaně plátek světla. V mlčení snesou se pohledy dvou žen na tu dlaň.

Toto je prasečák. Podlouhlé, nízké stavení a před ním železná tyč, z níž se ke kalnému nebi pnou paprscitě dráty, na kterých vlaje prádlo. Do triček a košíl se opírá těžký, syrový vítr a řinčení prasat zamrzá do bláta na cestě, jak bezdůvodný strach do myšlenek. Toto je prasečák, vychází z něj postava ve vatáku, zapaluje si startku.

„To je proti miminku,“ usmála se nad stříbrným kolečkem, do něhož byly vsazeny žluté pilulky, podobající se zakrnělým parskům, jakoby připraveným rozprsknout se na všechny strany, tak, jak to dělají sluníčka namalovaná dětskou rukou. Vylovila z kabelky malý diář a prášky vrátila zpátky. „Tak kdy se sejdeme?“ zeptala se a pootevřela sešitek. A jemu se v mysli rozzařil obraz usmívajícího se nemluvněte a ve zlomku vteřiny nahlédl příběh, vinoucí se přes její tvář, prsa a břicho až ke klínu.

V husté bílé slině v koutku úst vyrvávajícího kamelota smrštuje se a rozpíná celý vesmír: Kupte si nové číslo časopisu Nový prostor!

A každé odplivnutí je přímým vzkazem Stvořitele: Kdyby něco, tak že nic.

Rainer Kunze

AKO VECI Z HLINY

*Ale ja svoje polovice zlepujem
ako rozbitý brniec, z hliny.
(Jan Skácel, list z februára 1970)*

1.

Chceli sme byť ako veci z hliny

Byť tu pre tých,
ktorí ráno o piatej popíjajú kávu
v kuchyni

Patriť k jednoduchým stolom

Chceli sme byť ako veci z hliny, urobení
z pôdy role

A aby nami nikto nemohol nikoho zabít'

Chceli sme byť ako veci z hliny

Uprostred
tol'ko
rolujúcej
ocele

2.

Budem ako črepy
vecí z hliny: už nikdy viac
celok, možno
záblesk
vo vetre

VARIÁCIE NA TÉMU „POŠTA“

13.

(smrti)

jedného rána
zazvoní preoblečená
za poštového doručovateľa

A ja ju
prekuknem

Poviem: počkaj kým
odíde poštvý doručovateľ

20.

(našej poštovej doručovateľke urážanej otázkou: TO JE VŠETKO?)

raz,
po jednom veľmi peknom liste
usporiadam oslavu pre
poštových doručovateľov, ktorí roznášajú listy
zo záľuby, pre
úradníkov pri priečadke, ktorí nechávajú rozkvitnúť
trávovozelené známky,
oslavu
odtiaľto
až
k
poštovej schránke

ĽÚBOSTNÁ BÁSEŇ PO ŠTARTE

ALEBO

S TEBOU V TOM ISTOM LIETADLE

Pozri sa na ten tieň na zemi na ten nepatrny tieň čo
leí s nami

Takto zostáva najväčší z našich strachov
pod nami

Nikdy nie je menšia pravdepodobnosť že jeden z nás
umrie oveľa skôr ako ten druhý

O NUTNOSTI CENZÚRY

Retušovať sa dá
všetko

Len
nie negatív
v nás

Z němčiny přeložil Marián Hatala

Slavomír Kudláček

O původu slov

A tak jsem naléhavě
začal v životě hledat kód
spálenou šifru
opakování nebo útržek věty
úsek sdělení ve snůžce blabolů
a doprovodných slov.

Co by si na tom šlo vzít.

Ale moje ruce
se rozpadaly pod rukama
a byly jako síto s čím dál
většími oky
a ze všeho zbyl vítr
a padal.

A tak jsem naléhavě
hledal v životě kód
kamenné semeno větru
výpověď stanovenou navždy
a nikdo se mnou nebyl.

Byly sny o jámách a jámy
návraty ke stejnemu
a zlomky minut minutami
a opouštění a pulsování
a cesty v divném lese a městě
vedly svévolně a ztrácely se
nebo zarůstaly.

A byl dům: Pokaždé jiný
ale vždy stejný.

Starý polozbořený dům nebo kaple
tajemný symbol z mých snů
s neobjevenými pohyblivými prostorami
a něčím praznámým v podlahách
ale už cizím,
dům vestavěný hluboko do země
opletený saháním na kliku a na těla
a rozedněním a podléháním.

Nešlo si na tom nic vzít.

V dlouhých dnech bdělých vidin
s rukama nataženýma k obzoru
čirému jako buňka pod mikroskopem
bylo na pěšinách kolem Labe
hodně bouřek a slimáků.

Zrcadlo Nx

Nikdo za tebe nevypraví zprávy
šířené svělem a námi.
Kdo ví, jak se v mezigalaktickém
prostoru chová
pes, koza, lhostejnost?

Kdo ví, jak rosa
padá na smrt, kde
události řídou
a doznívají?

Jakými slovy
vejdeme do /zdánlivě/
neobydlených myšlenek
kde všechna slova jsou NE! ...?

Kdo ví, kde budeme
brát svoje lásky za vlas
do úst a do ruky
a sahat na ně pevně a bez viny?

Až vypraviš ty zprávy,
co bylo,
bude před námi.

Miroslav Brück

Reč prímorského svetla

Planúce svetlo od mora
slaná vlna dojatia z jeho mŕnivosti
z jeho štýlovej nevazanosti
zelený derávý breh
je len záchytný bod pre mapy
skutočnosť je desivá a bezrozmerná
ako vesmír
Živočíšne svetlo od mora
a na jeho zrnotom dne
striechné večnosť
mlčanie je jediná možnosť
ako odpovedať
Balkánske zvony už vystupujú na nebo
neoprénoví potápači
preliezajú priezračnými chodbami
splašené ryby zvonia kovovými plutvami
lode spievajú a tancujú
v hlavách námorníkov
koluje rum a halucinačný dym

a piesočné svetlo od mora
úzkym tieňom predurčuje
budúcnosť

DVOJICE
S VYSOKÝM DRÁTENÝM PIETÍJA
V ŽIVOTNÍ VEĽIKOSTI

Jaromír Typlt

Víčka

(a když se Bóddhidharma přistihl,
že se mu samovolně zklížila)

Druhé. Zírám jak se řítí k zemi
odráží
a tříší, ještě nevěřím
ještě chvíli se mi zdá, že by se to snad dalo vrátit
už druhé víčko během pěti dnů

to propuklo
už v druhé čajové konvici otvor který
nemám čím uzavřít který
na mě míří který

A na podlaze střepy

Vzkaz se musí psát zřetelným písmem
Popřpadě i obtáhnout

Netvářím se že nerozumím

Dějsecoděj čínské nebo japonské
natvrdo
že stěží by mohlo být přesvědčivější
A i kdyby tu nebyl chybňý pohyb
Děj sám

Tvářím se že rozumím

Přišel jsem k tomu jak k vodovodu

Vytrhané stránky

Ztířejší schůzka, na kterou nebyl důvod mylet
Jenom jsem sáhl a spolehl se
že u zeleného čaje jako tolíkrát
přesmykem druhého ještě i třetího zalití
Rozumím že se tvářím?

Už se to usadilo, voda je horká
a jestli neudržitelnost, pak tedy nezachytitelná
Uplyne několik příštích hodin
Myslím, že se setmí, že nezůstane světlo
Večer se asi dá očekávat

Cinkání svinutých lístků
jemné pocinkávání
Krápnutí keramiky, už druhého víčka

Teprve na patře mi to splyne

Vyladění. Děj se
co čaj

N a o k r a j p o e z i e l e t 1 9 8 9 - 2 0 0 0

(s několika přesahy k básnické próze, do roku 2001 i před rok 1989)

Radim Kopáč

Zlatou básnickou mládež 90. let minulého století sluší se konečně kopnout do zadku! Anžto výpotky všech těch báječných chlapců a děvčat na léta jí hrazdě poezie, ověnčených Ortenovou a jinými pozoruhodnými cenami, udílenými na základě ještě pozoruhodnějších regulí, čtěme div ne na každém rohu i růžku tuzemského literárního labyrintu, v následujícím toku „neurovnáných poznámek“ na „okraj soustředěných myšlenek“ (které přinesla předchozí dvě čísla Psího vína), se pokusíme představit namátkou vybranou hrst autorů, již takovéto „štěstí“ nemají. A kdo v, zda-li kdy mít budou.

I

Panha děčínského „muže mnoha řemesel“ a mimo jiné člena literárního spolku Houby s woctem, Františka Řezníčka (ročník 1978) je bezpochyby mladším bratrem Michauxova „nějakého Pápěrky“ (to čtěme-li loňský překlad Václava Jamka) nebo „jistého Pluma“ (čtěme-li o pět let starší překlad Patrika Ouředníka). Řezníčkovy texty datované roky 1999-2000 vyšly v letošním roce v rámci sborníku Odborníci, který si Houby s woctem vydaly ve vlastním nakladatelství rozverně nazvaném Veselé mrtvý domeček. Cyklem Panhových básnicko-prozaických příhod sice neprokvetá tak intenzivní imaginace jako texty Henriho Michauxe, i Řezníček ovšem dokáže v několika rádcích a strohou větou vykreslat z banálních situací miriády přeludných, na pomezí magického realismu a surrealismu se pohybujících obrazů, v nichž se s podivuhodnou přirozeností snoubí tajemno s humorem.

„Byl slunný den. Všichni byli bílí a zubatí. Ti, co zuby neměli, radši kvíli slunci nevylézali. Panha seděl ve stínu na balkóně a počítal tisk. Pod balkónem si brála děčka s balónem. Panha se naklonil a děčka zaměřil. Byla tři. Kluci a holka. Ukázali mu zuby. Panha se vztekle vrátil k číslům. Počítal dobré zprávy. Byl slunný zubatý den.“ (13. 7. 1999)

Ve velmi podobném duchu, byť vyřezány notně zkušenější rukou, „klapou“ tajuplné Potní mlýny (Petrov, 2001) beněšovského rodáka Jaroslava Chobota. Letos šedesátiletý literát, výtvarník a performer si cce oficiálně vstoupil do básnických vod teprve před čtyřmi roky sbírkou Cihlový vlk (vydanou rovněž brněnským Petrovem), nicméně už v polovině 60. let minulého století publikoval na stránkách Tváře řadu experimentálních kreací, z nichž sestavenou knížku už ovšem žel vydat nestihl. Nynější Chobotovy básně v sobě rozhodně nezapírají dozínající vlivy umělé poezie, v těch pěti desítkách přesně rytmizovaných textů ale silněji čtěme konfesi člověka sevřeného v kleštích Štyrského, Ernstových a nebo Kubinových temných a iracionálních vizí, s nimiž se mezi verše vkrádají pocity chladu, osamělosti, tísň.

Náznakový Jan

*Skloubitelé vnuknou pokyn
kovovými samozábky
v klouzajících zákernostech...*

*V připraveném okamžiku
mezi vlákna nápodoby...*

*Když se třeme zůstáváním
pod pošljími rozsáhlostmi
v nerušené rovnovaze*

*V přepažených silných roštach
pod předivem scelování...*

*Když se vztyčí živé vaný
do naprosté urostlosti...*

„Magnetickými poli“ surrealismu je rovněž přitahována poezie nymburského Bořemíra Kratinové (ročník 1973), který publikoval dosud pouze časopisecky. V Kratinové případě jde bezesporu o nejtěsnější přimknutí se k Bretonově tezi o „čistém psychickém automatismu“, který má za cíl vyjádřit „skutečný pohyb myšlenky“. Přesto, že francouzští surrealisté tímto způsobem vodili brk namočený v zeleném inkoustu po arších papíru už před drahými osmdesáti lety, Kratinova poezie v žádném případě není anachronismem. Naopak: v mnoha okamžicích je jeho imaginace až drásavě živá, neklidně pulsující a podobně jako u Chobota směřující spíše k oné „noční“, temně fantazijní poloze surrealismu, kterou v tuzemsku „nahmátneme“ v dílech kupříkladu Zbyňka Havlíčka nebo Stanislava Dvorského.

Ocelová loděka

*Mělo by být veselé jitro,
ale je pravděpodobně večer.
Tučné baletky lakonicky zpovídají kněze.
Snázím se pootočit ucpaná chodidla kdesi v Paříži.
Pobledlá hřbitovní zed' se po špičkách vkrádá
mezi bedýnky s hnijícím ovocem.
Očím lisuje strádm.
Rozsypané papriky, panenky, rajčata
a měděné tykve tiše stěnají.*

glosy • recenze • zprávy • anonce

Lilek brambor natahuje ruce k jezdci,
z jehož šíje se drolí žloutnoucí podzim.

V Pekingu zmizelo náměstí
a kardinálovi vykvétla na dlani hematom.
Panenky pukají žalem.

Není slyšet, že asfaltové moře se dme,
fosforový listopad prorází chřípí mrakodrapu.
Bafomet prská nejbližšímu hostovi do polévky roj tetřeví.
Jsem tvář v podřepu.
Něco zvedám, popojdou,
něco tlumeného pokládám.
Z levé strany svítí žluté světlo.
Z pravé opadává zemitý květen.
Východ je nad stolem.
Sever stíní k jihu.

(úryvek)

O poznání grotesknější tóninu zvolil v předloni vydaném **Dvakrát opakováném řadru** (Clinamen, 1999) pražský básník, neúnavný experimentátor, Psímu vínu dobře známý **Viki Shock** (ročník 1975). V této reminiscenci na radostné časy curyšského dada nejde jen o varirování nejrozmanitějších poloh absurdity onoho vezdejšího spektáku, ale rovněž - jak napsal Daniel Toseví na stránkách literárního obtýdeníku *Tvar* - „o pocit, o vůně, o náslech, o ozvy, o šátrání v paměti, o hledání spojitosti s nespojitostmi, o nálady a chuti“, mezi nimiž je možné číst i „lehké náznaky romantismu“. V úhrnu Shockův debut překvapivě vyznívá jako milostná lyrika. Mezi letošním autorovým počinem, baudelaiovskými variacemi Karel Bodlák - Květy bodláčí, které vydala olomoucká Votobia (viz sedmnácté číslo Psiho vína), a Dvakrát opakováným řadrem, bychom ovšem mnoho podobností nenašli.

Dvojítý stařec

Dvojítý stařec kladl odpor broukům
Řval dost vysoko
Uměl zapájet mech
Dovedl náležitě mlčet aniž by si stěžoval
Dokázal si podmanit tržícího svým plotem

Dnes z něj zbyl už jen stařec
Sice dvojítý ale stařec
Srchnatě kladl odpor broukům
Nerydržel to
Ulbal bo

II

Od psaní vzkvétajícího na nivách fascinující imaginace je jen krok k insitním proudům v literatuře. Připomeňme v této souvislosti sedmdvacetiletou českotěšínskou autorku Jaroslavu (Járu) Alfredovou, jež sice publikovala doposavad jen jedenkrát - na stránkách týdeníku Nové knihy -, ovšem kterou můžeme již nyní směle zařadit po bok legend českého mašiblu a obzvláštnictví Jakuba Hrona Metánovského, Bohdana Šumavanského alias T. R. Fielda, Jana Lukeše či Václava Svobody Plumlovského. I poezie Alfredové „trpí“ nutkavou a vposledku komickou touhou přizpůsobovat metaforiku rýmu, i ona ve svých verších zůstává „in situ“, tedy spjata se svým rodným městem, a do třetice i jejím velkým tématem je Érot. K tomu všemu Alfredová leckdy chrlí své zvu-

komalebné rýmy s úderností a švihem retrográdního slovníku jazyka českého. I když - proč ne?

Básníkovi pánovi Bohdanovi Trojákoví

Já jsem rodačka z Vendryne,
tam vychovali mně v Brně
(Praha děší mně!).
S babičkou bydlím dva roky v Polském Těšíně
a ten Těšín mnoho těší mně!

Potkávám tam básníka pána Bobdana Trojáka,
moc švarného vojáka,
taky krásného junáka,
na nádraží pijeme pivo na stojáka.

Když se opiju,
proměním já se v tu harpyju,
šabám Trojákovi po rukách,
špitám mu do ucha áčl!
on je káč
a ja v snách!
Vznášíme se tam na vznášidle,
přijede vlak hnadle,
s básníkem pánum B. Trojákem jedeme do Brna na knedle,
básníkovi Trojákovi je rychle od obličeje bledle.
Příše on poéziju,
pro tuble však ale já nežiju,
žiju pro básníka pána Bobdana Trojáka,
švarného junáka,
taky krásného mně mnoho vojáka!

Velmi blízko Jáře Alfredové stojí jiný poeta dobrodruh, někdejší vysokoškolský profesor **Rudolf Kubran** (1925-1988), dlouhé roky utajovaný obzvláštník, který se až v letošním roce, třináct let po své smrti, dočkal básnického výboru - pod titulem *Liška k smrti dojatá* jej v editorské péči Jana Kerbra vydalo zbraslavské nakladatelství Cherm. Kubranova poezii koření především svérázný jazyk: původem Slovák se nikdy nedokázal pojádat zorientovat v bludiště češtiny, a tak jeho verše jsou plné gramatických i stylistických přehmatů a kuriozit. Ovšem autorův naivismus a vtip narodil od Alfredové občas křísnou o „černé dno“ a v Kubranově poezii se rozezní i - pro poezii mašíblu ne vždy obvyklé - vážnější tóny.

Růže kvetou dále

Ještě se mi vysmíval
A růže kvetou dále
Je tobě již dosti
Sbíram zde jen kosti
A je po radosti
Je to věru k zlosti
Já jsem těžce raněn
Do srdeč i ramen
Život mi ty rány dal
Po celom světe stále
Pláci pějí různě
Pějí písne nežně.
A kvítí voní jemně
My se ale nesejdeme
Jen člověk když odejde
Za sebou dvěře nezavře.

V letošním roce se oficiální edice po dlouhých rocích dočkal také pětadvacetiletý Brňák **Milan Ohnisko**: v Petrově vydaná knížka *Obejmí démona!*, která představuje průřez poezii z let 1995-2000, je z výše uvedených mašíblowských počinů jednoznačně nejveselejší. Přestože autor se nám snaží nakukat, že v případě jeho psaní jde o „jakési spektakulární defilé inkohernitních témat, jako je například architektura, hudba, manželské divadlo, ipsace, psí výt a - last but not least - mikromantická touha být bacilem“, máme před sebou průzračně jednoduché a náramně hravé veršovánky, jednou rámované trapně poetickou naivitou, jindy vsazené do takřka prozaické, deniskové promluvy. Ale i v této poezii se zachvívá sám básníkův život, i tady se odrážejí pochmurnější momenty jeho existence, potažmo vezdejšího bytí jako takového. A námět na román je tu leckdy umně „sdrcnutý“ do pár slov.

Každá báseň

*Každá báseň
je tak trochu závrat!
Každý polibek
je tak trochu sen
Kazdá večeře
je tak trochu poslední.*

Jen jako kuriozitu k pobavení laskavého čtenáře jsem na závěr tohoto kusého přehledu zařadil básnický cyklus s notně rozvláčným titulem *Antibrno ve všech pádech* čili *Absolutní Praha aneb Brnu navzdory neboli Chlapečci jdou Prahou*, který sepsala pražská autorka **Jiřina Lamí** (ročník 1980). Jistě je snadno k poznání, které spisovatelké trio Lamí ve svém nepříliš náročném, ale čtenářsky bez pochyby vděčném veršování cituje či parafrázu.

1. *At' žije PRAHA
bez prstů Brna!*
2. *Bez PRAHY
do hospody nelez!*
3. *Darované PRAZE
na zuby nebled!*
4. *Chceme vidět zlatou PRAHU!
Chceme vidět zlatou PRAHU!
Chceme vidět zlatou PRAHU!*
5. *PRAHO!
PRAHO!
PRAHO!*
6. *O PRAZE jedině v dobrém!*
7. *S PRAHOU na věčné časy
a NIKDY JINAK!*

BÁSNÍK A PŘEKLADATEL REINER KUNZE

Marián Hatala

REINER KUNZE patrí (1933) k tým básnikom, bez ktorých by sme si súčasnú modernú nemeckú literatúru sotva vedeli predstaviť. Bez Kunzeho by nemecká literatúra bola vskutku neúplná, dokonca ani samotnej poézii, ktorej obraz niekoľko desaťročí spoluvtvára, by akiste neprinášalo také dôstojné miesto v kontexte žánrov, ako sme toho dnes svedkami. Pritom režim v niekdajšej Nemeckej demokratickej republike sa práve tento hlas pokúšal opakovane umlčať. Reiner Kunze sa narodil vo východonemeckom meste Oelsnitz v rodine baníka. Študoval filozofiu a žurnalistiku na univerzite v Lipsku, kde do roku 1959 pôsobil ako vedecký asistent. Ako autor sa prihlásil v roku 1969 básnickou zbierkou *Sensible Wege* (Citlivé spôsoby) knihou, ktorá mu priniesla trestné stíhanie a predznamenala ďalšie ľažnosti. Tie na seba nenechali dlho čakať.

Už v roku 1976, v čase keď mu v západonemeckom vydavateľstve Fischer Verlag výšla kniha prozaických, neskôr sfilmovaných textov s názvom *Die wunderbaren Jahre* (Nádherné roky), Kunzeho vylúčili zo Zväzu spisovateľov NDR, čím ho spisovateľské a mocenské štruktúry onálepkovali podobne ako pred ním či poňom napríklad básnikov Petra Huchela, Volkera Brauna alebo

básnika a šansoniéra Wolfa Biermannu. Už o rok neskôr sa Kunze vystáhalo do západného Nemecka, ten istý Kunze, ktorý sa ani na chvíľu nestal autorom spájajúcim svoj život a dielo s ľudom, s jeho budovateľským úsilím, tak ako si to želali partajideológovia a vtedajší „trégrí“ kultúrnej politiky. Ideový a estetický kánon Kunzeho poézie v ničom nevyhovoval masovo presadzovanej požiadavke písť realistické, aktívne straničke texty. Vonkoncom nie je náhoda, že jeho básnickú zbierku *Zimmerlautstárke* (Izbová hlasitosť) z roku 1972 uvádza motto, ktoré si autor požičal od Seneca: Zostaň na svojom mieste a pomôž svojím volaním. A keď ti stlačia hrdlo, zostaň na svojom mieste a pomôž svojím mlčaním. Uvedený citát totiž vymedzuje miesto Kunzeho poézii, ktorá ako najpôvodnejšia a najoriginálnejšia reflexia autorových nekonformných občianskych postojov je (či skôr dlhodobo bola) kdesi medzi mlčaním a zreteľným prihlásením sa k ľudským a umeleckým hodnotám stojacím daleko od hlučného davu, dobových hesiel a vulgárнемu zjednodušovaniu života a sveta. V procese tvorivého umeleckého aktu a limitov občiansky prejavovaných známkov života je to miesto, kde vznikli desiatky a stovky Kunzeho denných a nočných monológov, komentárov, glos

a aforisticky stručných poznámok, písaných ako keby na manžetu doby a svojho súkromného, poloilegálneho života. Kunzeho záznamy a svedectvá sú subtilné, jazykovo redukované básnické výpovede. Mnoho razy tvoria „len“ niekoľko veršov, ktoré striedajú základnú polohu autorského rukopisu: jazyk uvolnený až do podoby hovorovosti, ktorý je v tesnom susedstve s postupnou metaforizáciou textu. Mnohé básne však dokazujú, že Kunze oba postupy rozvíja paralelne, a to v závislosti na téme, ktorá je predlohou básne. Je pochopiteľné, že takzvané politické témy či motívy zaznamenáva striednym, dokumentáristickým jazykom, spravidla s výraznou pointou, zatiaľ čo témy neverejné a intímne (lásku muža a ženy, rozhovory so svojimi deťmi, so sebou samým) sprostredkúva metaforicky bohatší jazykom. Uvedené konštatovanie však v prípade Kunzeho „pracovného postupu“, či ako sa módne hovorí „architektúry básne“, nikdy nevylučuje vzájomné miestanie tém, ich prelínanie a preskupovanie, a teda ani ich rôznorodé jazykové uchopenie. S väčšou dávkou zjednodušenia možno povedať, že ak Kunze píše o láske medzi mužom a ženou, je to takmer spoločensky angažovaná poézia. A sčasti platí aj pohľad z druhej strany: ak píše o väčších spoločenských témach, je intímny, ako keby písal o láske. Celkom určite je to efekt rovnosti hodnôt, ktor-

ré majú všeobecnú platnosť, platnosť etosu, aký možno uplatniť na obranu slabších, prenasledovaných zbesilostou doby a jej absolútne platnými pravdami a dobovými emblémami, ale i na zhodnotenie a zvýznamnenie súkromnej intimity, ktorá čiastočne určuje i naše verejné konanie. Nič neexistuje osamote.

Z ďalších básnických zbierok Kunzeho treba spomenúť aspoň Brief mit dem blauen Siegel (List s modrou pečaťou), Auf eigene Hoffnung (Na vlastnú nádej) či Wohin der Schlaf sich schlafen legt (Kam sa spánok ukladá spať). Čažiskom literárnej tvorby Reinera Kunzeho je však i básnický preklad. V tejto súvislosti je treba spomenúť, že ako priateľ Československa a poézie - zosobnenej predovšetkým Janom Skácelom, Oldřichom Mikuláškom, Ludvíkom Kunderom a mnohými ďalšími - sprístupnil nemeckým čitateľom výber z poézie Jana Skácela, ktorý vychiel v roku 1982 pod názvom Wundklee (Bôlhoj).

Poézia Reinera Kunzeho dnes patrí do zlatého fondu nemeckej literatúry a v mnohom ohľade dokazuje, že bášnam, tak ako ich autorom, nemožno uprieť právo na domov. A nemožno ich ani násilne a dlhodobo vystáhovať. Najmä nie tie verše zariadené našť svet všetkým, čo človek potrebuje, aby bol v každom čase a za každých podmienok človekom.

Některí účastníci nezdenického setkání: zleva Vojtěch Kučera, Věra Rosí, Pavel Sobek, mladý Hatala, Láďa Pospíšil, Marián Hatala, Milan Libiger, Hana Žaludová, Jan G. Krčma, Mirek Starý, Bohuš Deml, Jan Novák, Pavel M. Chramosta, Zuzana Daňková, Roman Xanax Pekarík, Milan Hrabal, dívka, Doleček, klečící Radim Kopáč, Pavla Šuranská, Viki Shock, Jakub Grombíř, Zdeněk Mitáček, ležící Jaroslav Kovanda.

NEZDENICE POTŘETÍ

Milan Libiger

V už tradičním prostředí malebného březového háje na kraji Nezdenic se na přelomu srpna a září uskutečnil třetí ročník Básnické pouti aneb Veřejného zasedání redakční rady Psího vína.

Snad kvůli nejasné situaci kolem budoucnosti PV, jehož vydavatel už delší dobu uvažuje o „fúzi“ s Jihovýchodní poštou, možná že z rostoucího čistě osobního zájmu o časopis, bylo letos mezi básníky mnohem více členů redakční rady než vloni. Celkem přijelo asi třicet básníků z celé republiky a ze Slovenska.

Původně třídenní akce, která měla trvat od pátku 31. srpna do neděle 2. září, skončila kvůli deštivému počasí už v sobotu odpoledne. Z programu tak vypadlo autorské čtení zlínských prozaiků Josefa Holemana a Antonína Bajája, a také vystoupení fryštácké skupiny Kašel miminka. Jinak se ale vše důležité do necelých dvou dnů vešlo.

Účastníci se do místa zvaného Skala, které tvoří kromě krásných bříz také opuštěný lom plný vody a ticha, začali sjíždět v pátek kolem třetí hodiny. Mezi prvními příchozími byla i zlínská výtvarnice Táňa Havlíčková, která měla program letošního básnického srazu začít svým výtvarným verškolem Krajina přijímání. V praxi to vypadalo tak, že umělkyně začala z velkých kusů pletiva dělat metrové hlemýžď. Když jich měla šest, rozestavila je jednostrnně ve dvoustupu mezi stromy a za pomocí několika přítomných básníků je „zbyňovala“ větvemi s listím. Časté přeháňky jí však znemožnily dotáhnout svůj záměr do efektního finále, ve kterém měli gigantičtí plži shořet.

Také večerní oficiální zahájení Básnické pouti Jaroslavem Kovandou provázely přeháňky, a tak bylo uvítání básníků básníkem stručné a krátké.

Ve svižném tempu začala hlavní část pátečního programu - autorské čtení. Na úvod se totiž představil Mirek Koupil se svými kaligramy a morseogramy. Krátké texty plné slovních hříček a krkolicových verbálních střetů vyznávaly mísy vtipně a účinně, jindy však poněkud hluše. Pak se na lavičce u hořícího ohně začali střídat další básníci. Blok čtení zahájil Jaroslav Kovanda, potom následovali Pavel Metoděj Chramosta, pražští autoři Jan Novák a Viki

Shock, Petr Sobek, vydavatel vendryňského poetického magazínu Weles Vojtěch Kučera, a také autor z Vysočiny Vladimír Pospíšil, který na sebe strhl pozornost posluchačů zejména díky provokativně přesládlým přednesem svých lyričtějších básní a přesvědčivou interpretací epických textů plných vtipné sebeironie.

Potom vystoupila básnička z Březolup Pavla Šuranská. Nerecitovala však své verše, ani nehrála na flétnu, jak bylo uvedeno v programu akce, ale bez hudebního doprovodu zapívala několik nádherných písni. Ve tmě, kterou ředit jen hořící oheň, zazněly operní árie v italštině, latinská duchovní skladby, ale také píseň Jaroslava Ježka a jedna lidovka.

Pod dojmem jejího zpěvu a snad i kvůli pošetilé snaze zachovat jeho vibrace někde uvnitř těla co nejdéle neporušené se přítomní básníci dohodli, že autorské čtení ukončí. Kromě zpívající básničky Pavly Šuranské se tak nedostalo na verše Petra Motýla, Věry Rosí, Radima Kopáče, Milana Hrabala, Mariána Hataly ze Slovenska a ještě několika dalších autorů.

S velkou chutí pak ještě všichni vyplnili poslední bod programu nazvaný Noční buláš a krátce po půlnoci šli spát.

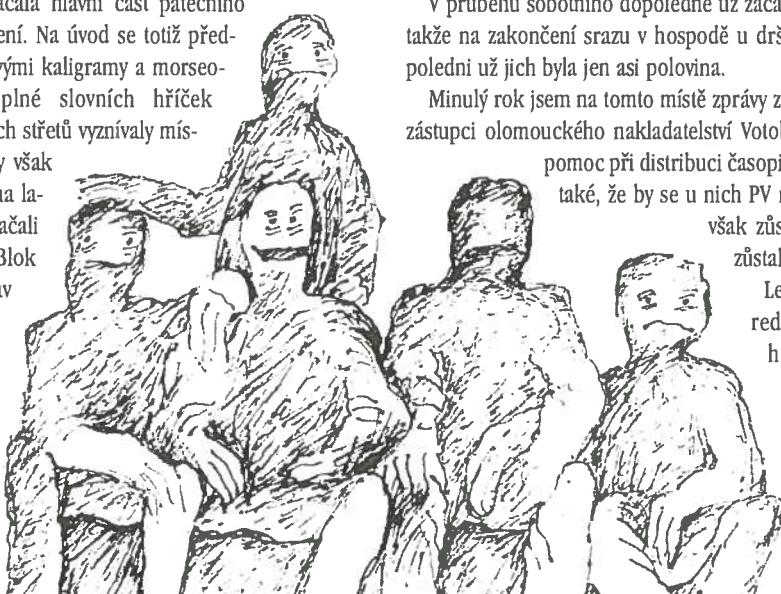
Deštivé ráno bylo ve znamení odborných diskusí o poezii a především těch o budoucnosti PV. Nejdříve některí básníci přednesli své příspěvky k tématu „Pasti a světla současné poezie“. Rozprava o budoucnosti PV pak ukázala, že redakční rada nesouhlasí s jeho fúzí s Jihovýchodní poštou, kterou vydává Zdeněk Mitáček.

A důvod? Psí víno je podle redaktorů jedinečné v tom, že vydává pouze poezii a tuto výsadu čistokrevnosti by si mělo proto zachovat. Čtenáři PV tak v nejbližší budoucnosti nečeká žádná velká změna. Snad jen v tom, že se mezi básněmi objeví kratší poetické prózy.

V průběhu sobotního dopoledne už začali odjíždět první básníci, takže na zakončení srazu v hospodě u dršťkové polívky krátce po poledni už jich byla jen asi polovina.

Minulý rok jsem na tomto místě zprávy z Nezdenic psal o tom, že zástupci olomouckého nakladatelství Votobia přislíbili redakci PV pomoc při distribuci časopisu na Slovensko. Nabídli také, že by se u nich PV mohlo tisknout. Po roce však zůstalo pouze u slov, sliby zůstaly nesplněny.

Letos nabídl pomoc šéfredaktor česko-slovenského kulturního týdeníku Mosty Marián Hatala.

Z DISKUSNÍCH PŘÍSPĚVKŮ NA TÉMA „PASTI A SVĚTLA SOUČASNÉ POEZIE“

Milan Hrabal

Největší past je světlo, do kterého věhnujeme sylečení. Pódium, na kterém - zaostření reflektory - náhle nemáme co říci. A tak bezradně tlučeme kolem sebe, div nám triko nepraskne... Světlem pro současnou poezii je totiž totéž světlo, jako pro všechny ostatní.

V Rožnově pod Radhoštěm jsem před časem osudově potkal svého Robinsona Jefferse, moravského básníka z Ameriky - Theofila Halamu. Pominu-li jeho sličnou a bystrou neteř, pak světlo jeho nadšení životem (a poezíí) mne téměř oslepilo. Žádné „*když není co dělat, je čas na lásku*“ (Theofil Halama, dále jen TH). V krajině plné tichých vykřičníků krásy (lidi, budovy, háje, stráně) jsem pochopil, že „*jediné, co je vždy přesvědčivé, je bolest*“ (TH). Je tedy snad pastí, že poezie nesvede opravdu bolet? Tnu teď do vlastního: často-li si uvědomím, že umění (natož poezie) je pouze a jen „*obraz připomínající Ježíše, ale ještě ne Krista*“ (TH). Ach Halamo, Halamo, myslíš, že světlem jsou snad květiny - „*lásky co se nevešly do země*“ (TH)?

Odpusťte, že tolik vykrádám přítele Theofila. Ale proč vymýšlet totéž jinak... hle: past! Což není poezie právě toto? A právě ta současná, současná od pradávna...

...začaly náhle odbíjet na stěně, vedle rytmů kapely The Power Station, letité pendlovky. Nádherný kus, ba bytost - jako kdysi malířova žena, zralá, plná paměti, citu, noblesy. Desítky let ležely na půdě pod prachem. A prošel kolem básník rukou Jirka Trebatický a pro radost sobě, mé ženě a zbytku světa, co nás kdy navštíví, hodiny zrestauroval a vrátil jim hlas. Světlo: vrátit poezii hlas! Past: jak? Snad jsem to tušil, ale obtížně, v zádech „světopast“ - kritiky. Smím vůbec - já vy pouštět slizu šedivé slovní nehmoty - takto mluvit, myslet? A tohle už je světlo - smím!

Znovu k cízimu peří, jež může být MÝM světlem - Lenka Galiová. „*Listy pokryvají můj zár*“ (LG). A jsou to dopisy, listy dopisu světu, které se stejně tak mohou stát pastí. Ne ovšem poezíí. Co je vlastně tuhleta poezie? Svěřit se, odevzdat komu co? Terapie nebo šibenice? A co takhle váseně nebo dokonce lásku? Nebojme se těch slov. Jen při špatném překladu říká ve filmu hrdina hrdince „...*já tebe taky*“. Takže nepřekládat, nedabovat poezii? Past? Světlo?

Nedávno v Broumově jsem potkal zdroj energie. Petr Bergman, básníci, čaj, čínské fazole... tanecník Andrej ležel na scéně, na lebce trám, nedaleko „Ježíše-již Krista“. Leželi spolu - fošna a Andrej - ten pak řekl, jak hlava začínala bolet, stisk váhy byl stále drtivější... ... opravdová bolest, opravdový tanec. Věřil jsem mu každé gesto. Past? Vlétl jsem mu do ní s nadšením - zbývajícímu světlu vystačilo pro

další lidi, scény, literární ceny. Elegantní paní předsedkyně poroty a paní učitelka sálala napětím, které vybízelo k tvorbě. To byla poezie! Energetická past!

A jaká jsou poslední slova želvy (zase TH)? Snad nečekáte ode mne původní myšlenky! Past peníze (Jaroslav Kovanda, dále jen JK), past básníci chudí na slova (JK), past slov hrbcích se před básníkem (renomovaný moravský básník v citaci JK) - to vše odvrhuji, ale nezavrhuji. Co mi po penězích (dík za proplacené jízdné), co do nevýmluvných básní, hrbatých slov... vždyť vím od Lužických Srbů, že „*Bóhu nejmilejší děti často nejtěžší kříž nesou*“ (ze sbírky J. R. Wjely). Stál jsem před nimi včera v Chrášťcích, tamní škola za mnou (ještě, zatím), ale děti musely do tělocvičny - vyhnány ze zakázané třídy úředníkem. Nebot: tři děti chybějí do saské normy na jednu třídu! Ti lidé - rodiče i děti - okupují vlastní školu, brání před Sasíky vlastními těly (doslova!)... a najednou hltají každé mé slovo. Nezmohl jsem se na báseň. Jen jsem pak s nimi zpíval jejich hymnu - modlitbu za Boží milost pro lid tak malý, až se tají dech. Past? Světlo? Předal jsem jejich představiteli necelou tištíku podpisů z Čech, Moravy, Slovenska, Polska, Francie. Solidarita. Každý podpis dost minut a kus hlasivek... když mne Jan Nuk, předseda Domoviny, objal, nebylo v tom nic brežněvského. A tak vyrizuju to objetí všem lidem, co je nebolela ruka. Patří předešvím jím.

A pak jsem si najednou vzpomněl na návrat z dovolené, z pohádkového Norska, Švédska. Na trajektu jsem za poslední korunu koupil cédečko Frídy. Té z ABBY. Až doma jsem zjistil, že zpívá švédsky. že je stále krásná (hlas, tvář), ale nastala proměna k dokonalosti. Jak? Výměnou plného slunce za sporé světlo ústraní, návratem od dobré prodejné angličtiny k rodné (lec dost neefektivní) řeči. Uff. Nemohu se jí doposlouchat! A hněd si taky vybavím, jak jsem se fotil u sochy Edvarda Griega - radosten, že mám konečně o pár centimetrů víc, než velikán. Jenže - co on s těmi svými 152 centimetry dovedl!!

Vypadám teď jako citel malých a obdivovatel utlačovaných? Snad ne, o pravost mi jde, o nepřetvářku. O jediné světlo, toto jediné světlo pro každou současnou poezii. Světlo i past.

Nebot všechno čím zacházíme, tím sejdeme. Něco jako: život je cestou k smrti? Kdepak! Jen toto: můžeme o poezii plkat, (musíme) hodnotit. Ale nejdřív je třeba ji napsat. Být jejím světlem i pastí. Věřit jí - ona pak uvěří nám (= blbost?). A tehdy snad přijdou za námi i čtenáři.

A peníze. Za poezii, pro poezii. O Bože!

P. S.: Ještě než ji - tu poezii - budeme zkoušet psát, měli bychom ji prý prožít. Tak já to jdu zkusit. V pastech i světlech, co jich jen všude kolem ní i v ní je.

P. P. S.: A co třeba tahle od Augustina Skýpal -

Kolik krav si těžce zvyká

stále na jednoho býka

Za to býku nejde z hlavy

stále jenom krávy krávy

Anebo tahle? Ta spíš: *Ryby*

Miluji ryby

nedělají drby

Rybí mlčení

mé poučení

I mé.

Jaroslav Kovanda

Byl jsem nedávno na spisovatelské konferenci Slovo jako ohrozený druh. Hodně chytrých úvah, hodně plácání do vody. Dokonce jeden autor radil, abychom my spisovatelé vedli mládež ke košatějším nadávkám, než k těm, které běžně užívá - jednoslovné. Abychom tak líp pomáhali mládeži rozvíjet naš poklad pokladů, naší českou spisovnou řeč. Zlí jazykové tvrdí, že jistý Kovanda na toho u mikrofonu zakřičel, jak to myslíš, pičo?

Ale odpustme si. Vždycky se všechno nepovede a kdo z nás si občas nezablabolí.

Kdo mě na té konferenci ovšem ranil a kdo byl pak za originalitu předsedajícím pochválen, byl jeden autor zvláštního rážení, jenž chrčel do mikrofonu nesouvislé poznámky, jež lovil z notebooku, kopytem vlastně tučnou botaskou neustále kopaje do kecpultu. Tvrdil, že slova nemají žádný základ, čili že nemůžou popsat naši zkušenosť, ostatně my příznačnou zkušenosť ani nemáme. Alespoň tak jsem těm úlovkům z notebooku porozuměl. Co s tím? Už jsem trochu vystydí, ale tehdy dívaje se na tu osobu olizující mikrofon pokopávající botaskou a chrlící, že všechno je defakto defekt, zazdálo se mně snad na pikosekundu, jestli tak nějak nevypadá náhodou současný dábel.

Cíli nejlepší ze všeho, co bychom mohli udělat, je hodit si mašli, nejlépe kolektivní mašli?

Ale tuším, že už Charles Baudelaire řekl, že ideálně vzato, může být každá věc označena kterýmkoli slovem a naopak kterékoliv slovo může znamenat kteroukoli věc.

Avšak co s tím? Závorka: Eugen Ionesco, ideální představitel absurdního divadla, se dožil 82 let. Čistě z teoretického důvodu by mě zajímalo, co po nesčetných premiérách svých světově proslulých her večeříval. Jestli teplou vodu a okoralý skrojek, anebo něco absurdně dobrého. Další už raději nerozvádět. Konec závorky.

Ano, život je absurdně dobrý a někdy dokonce chutná. Slova jsou nám dána k užívání jako znaky něčeho, co je troj a možná i čtyřrozměrné. Nic víc a nic míň. Index animi sermo - obrazem ducha je řeč.

Taky jsem se tam na konferenci dozvěděl, že to Janovo *Na počátku bylo Slovo*, bylo dobré upřesnit lepší citaci z Evangelisty: *Na počátku bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha, a to Slovo byl Bůh. - To bylo na počátku Bóba.*

A já pořád, proč se mně, bezvěrci, poslední dobou líbí poezie stručně řečeno s *light* křesťanskou nádivkou, jakou píše Martin Stöhr, Bogdan Trojak, Zdeněk Volf (zde by se dalo i přitvrdit) a Hana Žaludová, abych jmenoval jen některé. Jsou jejich slova zapřená o světonázor? Jsou jejich slova opřená o zázrak, jimiž je jejich světonázor nasáklý? Je tento katolický kýč, tato duchovní marmeláda - z mého bezvěreckého pohledu - toto duchovno tedy nabito zázraky mnohem víc (než moje bezvěrecké)? Neblíží se tak toto duchovno víc poezii, která má být zázraky nabita? Ostatně dobrá báseň, jak máme všichni tu zkušenosť, emituje... Co emituje? Napíšu-li já bezvěrc slušnější báseň, je s výše jmenovanými autory „nechá“ v jakémusi koherentním stavu? Je to tedy, jak říká páter Halík, vlastně tak, že praví atheisté neexistují. Jsme na to křesťansko evropské prso napojeni víc, než si chceme a hodláme připustit? Omlovuám se, jestli zatěžuju víc než je potřeba. Ale našinec, který má možná ke konci života blíž než místní většina, je z podstaty nucen víc se zabývat tím, zdali má to dekorativní psaní, címkou je poezie předeším, nějaký smysl. Navíc ještě při pomyslení, jak řeč osychá, jak možná dopisujíce stránku, vidíme už, jak horní odstavce v ní gumuje *delete...*

Cíli podtrženo shrnuto: líbí se mně víc poezie, která snáší na papír myšty, konotuje s ostatními lidskými zkušenosťmi, než jenom ta, která pouší do světa svůj program neřízené střely.

Jasné, že předeším pak vždycky záleží, jaká slova volit. Z tohoto úhlu pohledu jsem měl snad - pozdě, ale přece - štěstí, že jsem potkal slepu básnířku Pavlu Šuranskou, která mne vyučila, resp. pomohla připomenout jedinečnost slova. Slova na hraně? Nedávno jsem jí říkal, že bych chtěl mít na náhrobní desce nápis: *Vytá(žbluňk)hněte mne* - jak právил brouk Pytlík kobylkám, když spadl do kaluže. Viz Ondřej Sekora. A Pavla Šuranská se smála, až se zalykala. A přitom nikdy žádného brouka Pytlíka neviděla. Ostatně my taky ne. Tak, kde se bere ten úžasný rastro slova, skrz jehož mržče jsme schopni si představit možná i nepředstavitelné? Cíli bychom se ke slovu měli chovat spíš jako mnich ilustrující na vepřovici psanou bibli než novinář, který v podstatě uдавáckým jazykem popisuje sběh jakýchsi událostí tak, aby ukojil uдавáče v každém z nás?

A jak dosáhnout v našem psaní oné držé pokory, s níž bychom objevovali to, co nás studí v zátylku? Nikdo na to nejsme s to odpovědět.

Předseda českého Pen klubu tvrdí, že jsou mu věci stran psaní už jasné, že se už naučil řemeslo. Tak daleko jsem ještě nedospěl. Jaké je řemeslo u psaní poezie? Vidět věci neustále jako poprvé? A jak v tomto

chce někdo najít řemeslo? Nepropaguje se tak předseda Pen klubu spíše jako inkoustový řemeslník, jak geniálně soudil o zaměstnancích ruských soudů nešťastný a za svého života nezasloužily Nikolaj Vasiljevič Gogol?

Jiří Trávníček ve své knize *Poezie poslední možnosti* říká: „*V tomto jsou si Miroslav Florian a Ivan Martin Jirous rovni. At poeta laureatus a apartní bukolik reálného socialismu či vězeň tébož zřízení a klíčová postava českého undergroundu - oba se před poezii vykupují slovem, nikoli národním umělcovstvím či léty strávenými ve III. nápravné skupině. Je to možná kruté, ale kruté na všechny strany stejně.*“

Čili světlo na konci? Čili světlo pro nás pro všechny, kteří žijeme v pasti svých kostí, tkání, o vyměšovacích orgánech nemluvě: Obyčejný slovník. Ale jinak důvěřitý? Jak jinak?

Radim Kopáč

Viditelné pasti, viditelná světlá místa

Dámy a pánové, velectěné publikum,

nehodlám Vás unavovat nějakými gigrláckými analýzami stavu české poezie, které mně připadají stejně úmorné jako dnešní šestihodinová cesta z Prahy do Nezdenic, byť pětatřicetistupňová vedra již minula. Přejdeme rovnou k věci, nejprve namátkou k několika viditelným pasmem, které čhají na cestách současné české poezie:

Pasti je trojjediný Miroslav Balaštík z brněnského Hosta a role, kterou sehrál v loňském ročníku Ceny Jiřího Ortena: jako nakladatel jistou knížku vydal a navrhl ji na cenu, jako porotce tu samou knížku vybral jako nejlepší a jako šéfredaktor časopisu věnoval knize a její autorce, novopečené laureátce, dvě strany oslavného stěbetání.

Pasti je redaktor olomoucké Votobie Milan Kozelka, který předloni začal pod votobijskou vlajkou připravovat knihy poezie. Za dva roky jich stihl připravit šest, z toho ovšem dvě svoje. K tomu si v prozaické řadě téhož nakladatelství nedávno vydal knížku povídka a na podzim má přichystané pokračování.

Podobnou pasti je Tomáš Reichel, anžto ani on se nikterak nežinýruje vydávat své básnické knížky v nakladatelství, kterému šéfuje. Sice ne tak často jako Kozelka, nicméně i jeho poezie zaštítěná knižním vydáním může snadno vzbudit dojem, že je dobrá.

Pasti je Michal Huvar z brumovického nakladatelství Carpe Diem a způsob, jakým pořídil výbor z milostné poezie surrealisty Zbyněka Havlíčka. Přesto, že Havlíčkova poezie za básnickova života oficiálně knižně nevyšla z důvodu, že autor odmítl ve své poezii škrtat, Huvar se

nikterak nerozpakoval a z básní zařadil do svého výboru jen ty sloky, které mu připadaly dostatečně milostné.

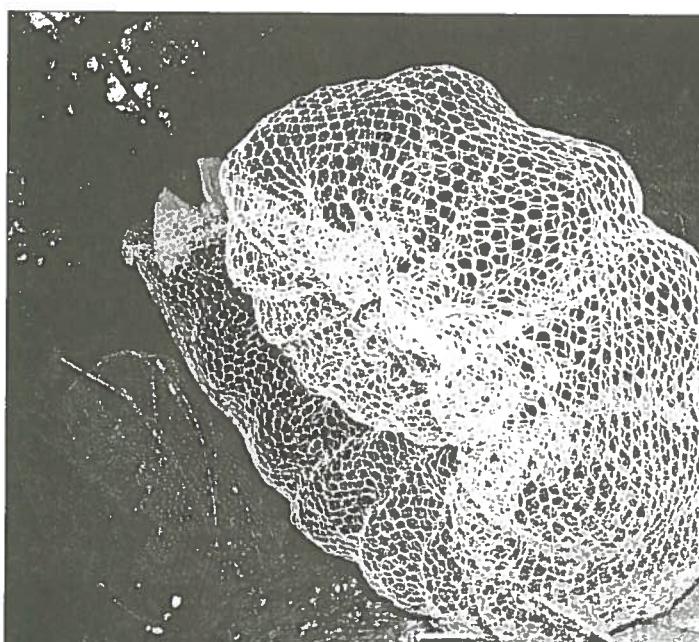
Pasti je Bogdan Troják, který se po letech znovu dle na světlo a klestí čtenářům cestu ke své chystané třetí knížce. Ne vždy je ovšem jeho úsilí tak ríkajíc košer: tentýž rozhovor s Wislawou Szymborskou a tentýž Trojákův doprovodný text mohli čtenáři najít zároveň na stránkách časopisu Host a literární přílohy deníku Právo Salon, která se tuze ráda hodovala dovětka „je zde publikováno poprvé“.

Pasti je mnoho, chytly se do nich mladí - Věra Chase nebo Petr Borkovec, ale i starší a básnickým světem notně protřeli bardi jako Zeno Kaprál nebo Alena Nádvorníková. Jejich verše jsou příliš často jen bezduchým opájením se slovy, rádobyhonosným uměním pro umění, které můžeme stejně dobře zažívat při listování Slovníkem spisovné češtiny.

Opáčnou pastí je poezie Petra Kabeše, českého Ezry Pouna, básníka pro básníky, kterého každý literát i kritik, včetně autora tohoto textu, vělebí a vynáší do nebes, byť Kabešově hermetické poezii neporozuměl z toho prostého důvodu, že jí porozumět nelze.

Konec konců pastí je rovněž fakt, že recenze básnických titulů takřka definitivně vymizely ze stránek deníků. To se ovšem netýká jen poezie, ale literatury, respektive kultury jako takové.

A viditelná světlá místa? Znovu jen namátkou: Brikciova kultivovaná renesance dadaismu, surrealisticko-absurdní promluvy Nápravníkovy, žánrové žonglérství a stylizační suverénnost Ivana Wernische, strhující autenticitu Naděždy Plíškové, experimentální originalita a výrazová úspornost poezie Hirsalovy, melodická litaničnost veršů Lubora Kasala, Šandův upřímný obdiv k outsiderům a mezilidské periferii a v neposlední řadě rádná hospodská nasranost Antonína Brouska.

• Č T Ě T E •

Ještě nikdy se mně Psí víno nedělalo tak ztuha. Ale jak jinak, když s okem a uchem pořád na zprávách ze světa po útoku... I z tohoto úhlu pohledu jsme se snažili vybírat do PV texty naléhavější než ty do sebe víc obrácené. Některým nezařazeným autorům se proto omlouváme a na závěr předkládáme alespoň několik lužickosrbských přísloví ze sbírky Jana Radyserba - Wjely, které přeložil Milan Hrabal.

Lužickosrbská přísloví

Těžký trakař chce pevnou páter.

Kdo se k tobě přiliš má, může mít v sudu dvojí pivo.

Kurva ve předu ropuchu tají.

Iži jsou křídla na šibenici.

Radši závist než bídú.

Mrtvému se všude dobré leží.

Něčí smrt – něčí chléb.

Slib má jenom nohy, dar také ruce.

I soudce někdy najde svého soudce.

Nemáš-li hlas, zpívej mlčky.

P. S.

Tento článek jsem začal psát v neděli 7. října v 18.45 hodin, asi v 19 hodin mě žena zavolala k televizi, jestli si nechci poslechnout prezidenta Bushe. Po jeho oznámení o vpádu amerických a britských vojsk do Afghánistánu, po besedě vojenských, politických a jiných odborníků na válku a islám, kteří pitvali, co zá-sah přinese, dopisuji text ve 22.35 hodin s myšlenkami, jestli bude v blízké „minoucnosti“ vůbec nějaká chuť psát, resp. žít poezii. Anebo jestli si budeme opět stvrzovat spíše to „zsinjalostí jeho uzdravení jsme“...

Ve Zlíně 7. 10. 2001, JK

18. číslo Psího vína kresbami obohatila zlínská výtvarnice **Tatána Havlíčková** (1947), která byla v létě roku 2000 na studijním pobytu v New Yorku (přesněji v New Jersey) a kromě jiných skic jiných objektů, zachytily ze střechy domu svého přítele v siluetě Manhattanu i WTC, proslulá Twins - Dvojčata...

18. Psí víno vyšlo za finančního přispění

Ministerstva kultury ČR,

Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97,

Kulturního fondu města Zlína

a firmy NEWCOS, společnosti s ručením omezeným.

Uzávěrka příštího (19.) čísla je 15. listopadu 2001.

Pod registračním číslem MK ČR 7981

PSÍ VÍNO, časopis pro současnou poezii,

vydává a rediguje Jaroslav Kovanda s redakčním kruhem:
Miroslav Brück, Petr Čermáček, Vratislav Fürber, Ivo Harák,
Marián Hatala, Milan Hrabal, Radim Kopáč, Libor Martinek,
Jan Novák, Milan Libiger, Jan Krčma, Viki Shock a Michal Šanda.

Adresa: Jaroslav Kovanda, s.r.o.

Lesní čtvrt 3728

760 01 Zlín

tel.: 067/721 2338

e-mail: psi.vino@volny.cz

www.volny.cz/psi.vino

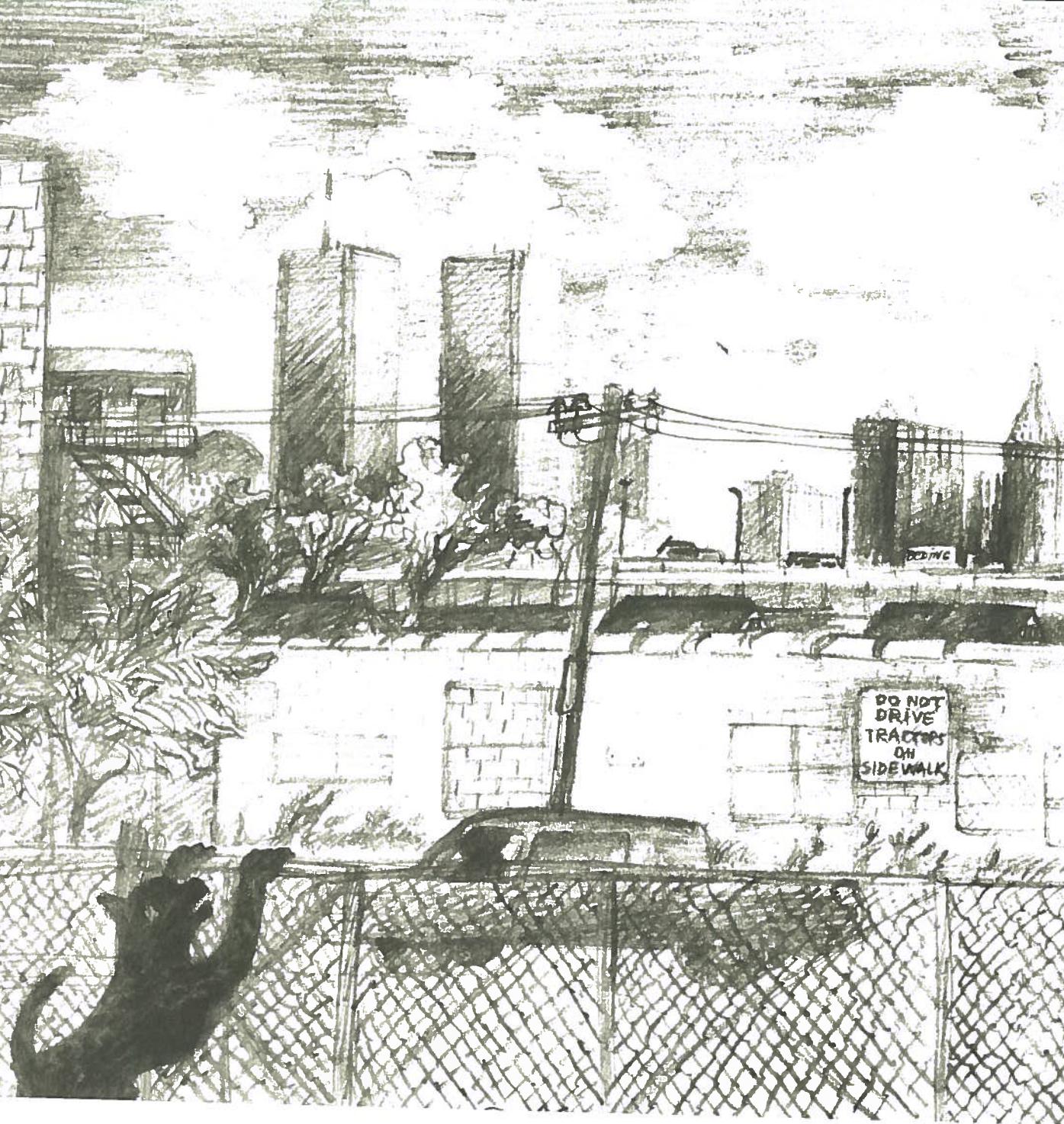
Sazba a zlom: RENO Zlín.

Tiskne Knihovna F. Bartoše, Zlín.

Logo F. Petrák, grafická úprava Jaromír Komín.

Vyšlo 15. října 2001.

Cena 25,- Kč

MANHATTAN
VSECHNO SE DÍVÁ -
DUVOČATA SVĚTA
DOM S VĚŘÍ BETON
ZELENOMODRÁ VĚŽ
ZA NÍM DŮM BEZDÍ
"NÁRODNÍ DIVADLO"
TAVESÉDÉ
DOKTORA

15. ČERVENCE 2006
HROZNÉ VEDRO